

Nr 369.

Av herr Pålsson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet, m. m.

De förluster i tid och pengar, som en process, d.v.s. ett partsförfarande inför domstol, ofta drar med sig, lära vara så allmänt kända, att en enkel hänvisning till dem torde vara tillräcklig för att motivera påståendet, att man endast i trängande fall bör tillgripa en sådan lagstiftning, som tvingar enskilda in i processer mot det allmänna. Det vill emellertid synas, som om denna synpunkt icke blivit tillräckligt beaktad i det förslag till ändring i jorddelningslagen m. m., som i proposition nr 63 förelägges årets riksdag.

Enligt jorddelningslagen gällde ursprungligen, att icke överklagade förrättningar skulle av överlantmätaren översändas till ägodelningsdomaren, som, om han fann förrättningen lagligen beskaffad, fastställde den. Eljest hänsköt han fastställelsefrågan till ägodelningsrätten.

För viss, mindre grupp av förrättningar gällde emellertid en annan ordning. Fastställelsen av dessa ankom på överlantmätaren, och så snart "anledning förekom att förrättningen icke var lagligen beskaffad", skulle även han hänskjuta fastställelsefrågan till rätten. I samband med senare lagändringar har denna senare grupp av förrättningar utökats, och i propositionen föreslås nu att hit hänföra praktiskt taget alla slag av icke överklagade förrättningar enligt jorddelningslagen. De olägenheter, som häfta vid denna ordning — och som strax skola antydas — komma härigenom att bli så framträdande, att de knappast kunna få lämnas obeaktade.

Vid fastställelseprövning kan icke sällan inträffa, att ett rent juridiskt spörsmål måste besvaras. Uppenbarligen måste överlantmätaren på grund av sin utbildning i sådana fall icke äga samma förutsättningar som ägodelningsdomaren, och om fastställelseskyldighet då åvilar överlantmätaren kunna fall förekomma, där han är tveksam och skjuter målet ifrån sig, då ägodelningsdomaren icke skulle ha funnit anledning till en sådan åtgärd. Följden blir en process, som alltså skulle ha undvikits, om ärendet hänskjutits icke till ägodelningsrätten utan till ägodelningsdomaren.

Frågan om i vilka fall förrättning skall hänskjutas till ägodelningsrätten och när till ägodelningsdomaren sammanhänger med spørsmålet om vissa myndigheters talerätt i jorddelningsmål.

Syftet med nämnda talerätt har angivits vara att möjliggöra för det allmänna att påkalla rättelse i beslut, varigenom dess intresse av en ur jordpolitisk synpunkt lämplig fastighetsbildning eftersatts till den enskildes förmån. Icke förty har emellertid någon mot detta syfte svarande begränsning i ägodelningsdomarens skyldighet att hänskjuta mål till rätten eller i fullföljdsrätten icke stipulerats — en anomali, som vad fullföljdsrätten beträffar redan tidigare påtalats och av departementschefen jämväl bekräftats i avseende å gränsbestämningar m.m. I praktiken inträffade fall ha ock visat, att fullföljdsrätten blivit missbrukad, d.v.s. kommit till användning, då det ej varit fråga om att tillgodose ovannämnda syfte. Även härigenom alstras processer, som förlänga och fördyra förfarandet.

Nu nämnda olägenheter synas kunna avhjälpas därigenom, att jorddelningsmål under alla förhållanden hänskjutas till rätten endast då förutnämnda syfte, manifesterat i myndighets anmärkning, så påfordrar, att överlantmätare i övriga fall hänskjuter ärendet till ägodelningsdomaren samt att myndigheternas talerätt göres kongruent med sitt syfte.

På grund härav få vi anhålla,

att riksdagen vid sin behandling av propositionen nr 63 dels måtte besluta följande ändrade lydelse av förslagens 21 kap. 43 §:

"Hava besvär icke inom stadgad tid anförts mot avslutad jorddelningsförrättning, varom ovan sägs, överlämna överlantmätaren, där ej stadgandena i tredje stycket av denna paragraf annat föranleda, handlingarna till ägodelningsdomaren; bifoge ock eget yttrande ävensom det utlåtande, han må hava inhämtat från annan myndighet, och den förklaring över gjorda anmärkningar han må hava infordrat från förrättningslantmätaren.

Sedan handlingarna inkommit till ägodelningsdomaren, företage denne förrättningen till prövning, därvid vad i 42 § fjärde stycket sägs skall äga tillämpning. Där anledning ej förekommer till annat än att förrättningen är lagligen beskaffad och Konungens befallningshavande, överlantmätaren, lantbruksnämnden eller byggnadsnämnden ej framställt erinran ur allmän synpunkt mot förrättningen samt, såvitt angår avstyckning av mark för sammanläggning eller under villkor att stamfastigheten ingår i sammanläggning, förordnande tillika gives om sammanläggningen, meddele ägodelningsdomaren fastställelse å förrättningen. I motsatt fall

